

KONFERENCIJA

Nemokamas priežiūros darbas: Kieno pareiga?

2025 m. Lapkričio 21 d., Vilnius

Visuomenės nuostatos apie moterų neapmokamą darbą namuose

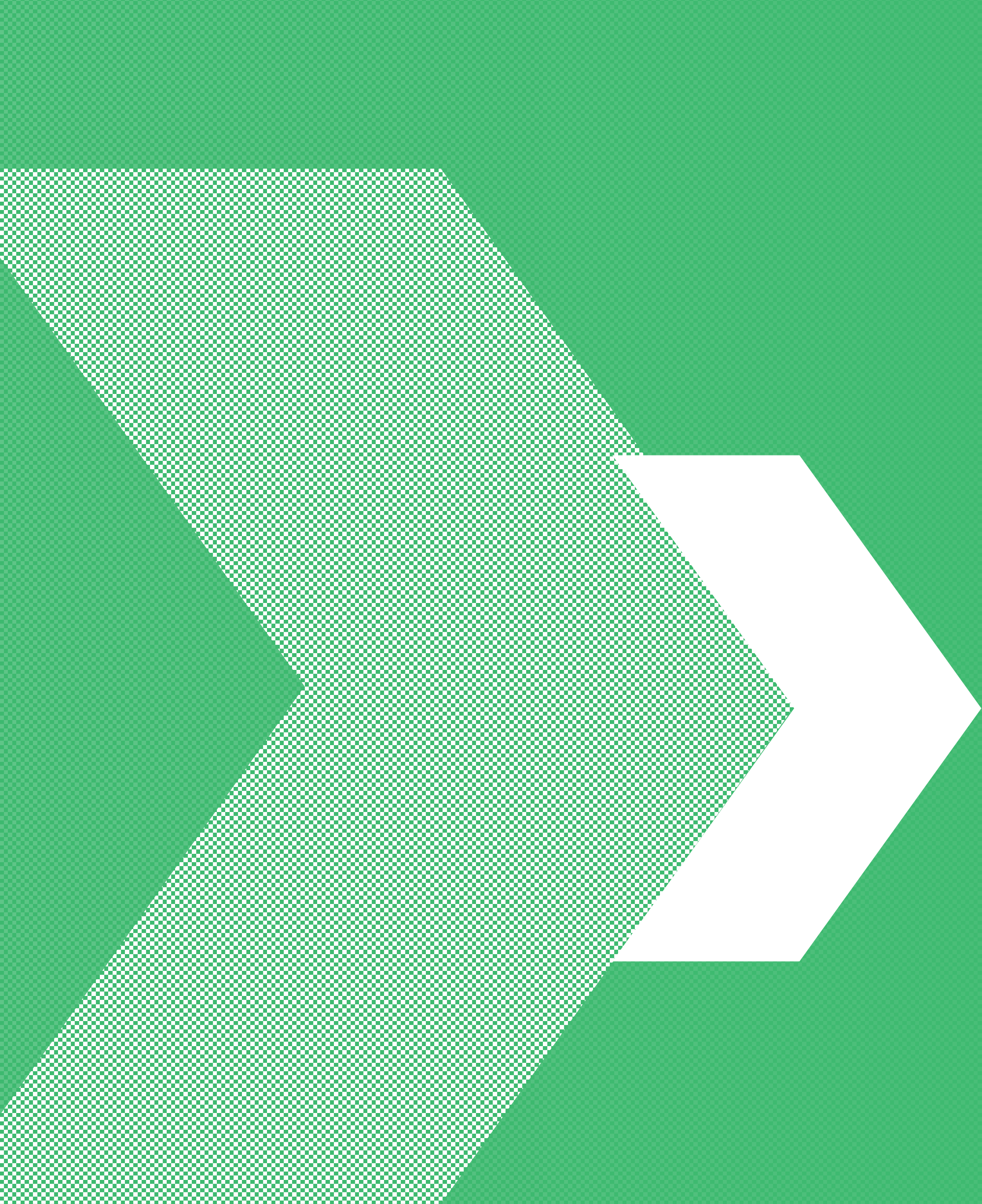
Pranešimą parengė:

Dr. Reda Adomaitienė, VU

Prof. Dr. Aurelija Novelskaitė, VU

Dr. Virginija Šidlauskienė, LMLO

1-MVLGP08659/2025 projektas

Nemokamas priežiūros darbas: Kieno pareiga?

Remiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, siekiant įgyvendinti moterų ir vyrų lygias galimybes skatinančioms priemonėms 2024 m.

2.1 uždavinys - Išsiaiškinti visuomenės nuostatas apie moterų nemokamą priežiūros darbą (NPD): pareigų namuose netolygų pasiskirstymą, sunkumus, būtinas paslaugas, savirealizaciją derinant darbo ir šeimos pareigas Lietuvos namų ūkiuose.

"Visuomenės nuostatos apie moterų nemokamą priežiūros darbą namuose"

Užsakovas – Europinių inovacijų centras

Projekto koordinatorius – **Lietuvos moterų lobistinė organizacija (LMLO)**

Reprezentatyvią Lietuvos gyventojų apklausą atliko Lietuvos – Didžiosios Britanijos rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanija „Baltijos tyrimai“

CV

2020-2025

PAREIGOS:

- VIRĖJA
- VALYTOJA
- AUKLĖ
- MEDICINOS ASISTENTĖ
- EMOCINĖS PARAMOS SPECIALISTĖ
- VAIRUOTOJA
- LOGISTIKOS VADOVĖ

DARBO UŽMOKESTIS:

0 €

DARBO VIETA:

NAMAI

 KIENO
PAREIGA?

Nemokamas darbas namuose

Tai darbas, už kurį negaunama tiesioginio atlygio, bet yra svarbus namų ūkio palaikymui ir visuomenės gerovei

Namų ruošos
darbai

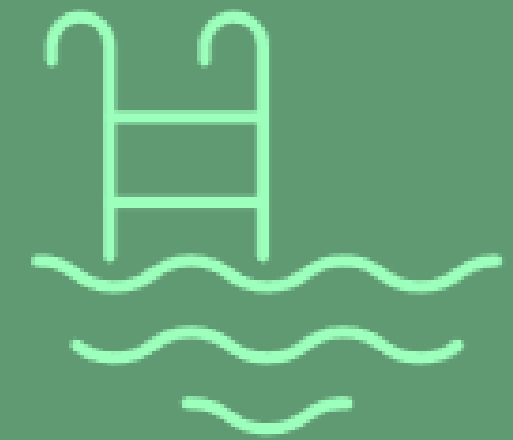
Vaikų
prižiūra

Šeimos narių
slauga

Popamokinės
veiklos
planavimas

Laisvalaikio
planavimas

Situacija Lietuvoje

KIENO
PAREIGA?

> 10k.

Lietuvos moterys namuose nemokamai dirba 10 kartų daugiau nei vyrai (moterų indeksas yra 2,99, vyrų – 0,27)

82,2 %

82,2 % moterų mano, kad artimuosius prižiūri daugiausiai jos, o beveik pusė vyrų mano, kad abu su sutuoktiniais priežiūros pareigomis dalijasi vienodai.

2/3

Beveik du trečdaliai Lietuvos gyventojų yra susidūrę su problemomis derinant darbo ir šeimos pareigas.

14,6 %

Tik 14,6% moterų nurodo, kad priežiūros pareigomis vienodai dalijasi su partneriu.

Moterys atlieka 82,2 % visų priežiūros darbų.

19 %

19 % moterų, palyginus su 7,9% vyrų prižiūri artimuosius, asmenis su negalia ir pan.

PRANEŠIMO TIKSLAS

Pristatyti visuomenės nuostatų apie moterų nemokamą priežiūros darbą (NPD): pareigų namuose pasiskirstymą, būtinas paslaugas, darbo ir šeimos pareigų derinimą Lietuvos namų ūkiuose tyrimo rezultatus

METODOLOGINĖS PASTABOS

- Tyrimo imtis 1015 Lietuvos gyventojų
- Imtis leidžia gauti optimalią rezultatų paklaidą – ne didesnę nei $\pm 3,1\%$
- Atlikta aprašomoji statistinė analizė ir pagilinta duomenų analizė, taikant koreliacinės, faktorinės, tiesinės regresinės analizės metodus (SPSS 26.0.0)
- Rezultatai leidžia formuoti statistškai patikimas išvadas apie apklaustųjų požiūrių tarpusavio sąsajas
- Tyrimą atliko “Baltijos tyrimai”, 2025 m. balandžio 5 -19 .

DEMOGRAFINĖS TYRIMO DALYVIŲ CHARAKTERISTIKOS

LYTIS

M 544 (46 proc)

V 471 (54 proc)

AMŽIUS

Tyrimo dalyvių amžius nuo 18 m. (65 m. ir vyresni)

Daugiausia – 30 – 49 m. (34 proc.)

Mažiausia – 18 -29 m. (15 proc.)

Kitos amžiaus grupės:

50 – 64 m. - 26 proc.

65 m. ir vyresnis – 25 proc

DEMOGRAFINĖS TYRIMO DALYVIŲ CHARAKTERISTIKOS

ŠEIMINĖ PADĖTIS

Vedęs/ištekėjusi (regitruota santuoka) – **49 proc.**

Gyvena su partnere/-iu (partnerystė) – **9 proc.**

Kiti:

Nevedęs/netekėjusi – 16 proc,

Išsiskyrusi/ -ęs - 14 proc.

Našlė/ -ys - 11 proc.

Neatsakė – 1 proc.

IŠSILAVINIMAS

Profesinis – **29 proc.**

Universitetinis aukštasis (mg.l / mokslų dr.) – **6 proc.**

Pagrindinis, nebaigtas vidurinis, pradinis – **5 proc**

Kiti:

Universitetas aukštasis (bakalauro l.) - 16 proc

Neuniversitetinis aukštasis (kolegija) – 11 proc

Aukštesnysis (technikumas) – 17 proc.

Vidurinis - 16 proc.

PROFESINIS UŽIMTUMAS

Specialistė/-as/tarnautoja/-as – **29 proc.**

Darbininkė(-as), tech.darbuotoja(-as) – **28 proc.**

Pensininkė(-as)/nedirbanti(-is) - **26 proc.**

Kiti:

Aukščiausio ar vidutinio lygio vadovė(-as) – 2 proc.

Ūkininkė (-as) – 1 pros.

Turi savo verslą, įmonės savininkė(-as) – 4 proc.

Moksleivė(-is), studentė (-as) – 4 proc.

Namų šeimininkė(-as), vaiko priežiūros atostogose – 2 proc.

Bedarbė(-is) – 4 proc.

Neatsakė - 1 proc.

ŠEIMOS PAJAMOS

Iki 1200 eurų – 24 proc.

1201 – 2000 eurų – 25 proc.

Virš 2000 eurų – 22 proc.

Nežino, neatsakė – **29 proc.**

TYRIMO TEMOS

(1) POŽIŪRIS Į NEAPMOKAMĄ DARBĄ

(1) POŽIŪRIS Į NEAPMOKAMĄ DARBĄ

TEIGINIAI

- 1) Asmenys, kurie atlieka neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus, prisideda prie visų gyventojų geresnio gyvenimo Lietuvoje
- 2) Jei aš skirčiau savo laiką neapmokamiems namų ūkio priežiūros darbams, tai man trukdytų derinti darbo ir šeimos pareigas
- 3) Neapmokamas namų ūkio priežiūros darbas turi būti vertinamas kaip ir kiti darbai, už kuriuos mokamas atlyginimas
- 4) Neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus dažniau atlieka moterys nei vyrai
- 5) Ilgą laiką vykdant neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus, juos atliekantiems asmenims kyla nepasitenkinimas, nuovargis, depresija bei kiti neigiami potyriai
- 6) Mūsų namų ūkis naudojami inovatyviomis technologinėmis priemonėmis, kurios palengvina neapmokamų namų ūkio darbų atlikimą
- 7) Mūsų namų ūkis samdo kitus asmenis, kad atliktų visus ar dalį namų ūkio priežiūros darbų
- 8) Asmenims, kurie atlieka neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus, nuolat tenka spęsti, kokią šių darbų dalį gali padaryti jie patys, o ką galėtų atlikti savivaldybių ir valstybės įstaigos bei įmonės, kurios teikia tokio pobūdžio paslaugas
- 9) Savivaldybių ir valstybės įstaigos bei įmonės turėtų labiau informuoti apie jų teikiamas paslaugas, galinčias palengvinti neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus.
- 10) Savivaldybių ir valstybės įstaigos bei įmonės turėtų gyventojams teikti daugiau nei dabar nemokamų paslaugų, skirtų palengvinti namų ūkio priežiūros darbus.

(1) POŽIŪRIS Į NEAPMOKAMĄ DARBĄ

(1) POŽIŪRIS Į NEAPMOKAMĄ DARBĄ

30-49 m. asmenys linkę kiek labiau sutikti su tuo, kad *Mūsų namų ūkis naudojasi inovatyviomis technologinėmis priemonėmis, kurios palengvina neapmokamų namų ūkio darbų atlikimą*

Nevedę / netekę asmenys stipriau sutinka su tuo, kad *Ilgą laiką vykdant neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus, juos atliekantiems asmenims kyla nepasitenkinimas, nuovargis, depresija bei kiti neigiami potyriai, nei gyvenantys partnerystėje ar vedę / ištekę asmenys.*

Aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys stipriau nei bet kokį žemesnį išsilavinimą turintys sutinka su tuo, kad (2) *Jei aš skirčiau savo laiką neapmokamiems namų ūkio priežiūros darbams, tai man trukdytų derinti darbo ir šeimos pareigas.*

(1) POŽIŪRIS Į NEAPMOKAMĄ DARBĄ

Jei aš skirčiau savo laiką neapmokamiems namų ūkio priežiūros darbams, tai man trukdytų derinti darbo ir šeimos pareigas stipriausiai sutinka vadovės/-a ar turintys savo verslą asmenys, bet silpniausiai – namų šeim. ar bedarbės/-iai.

Vadovės/-a ar turintys savo verslą asmenys labiau linkę pritarti tam, kas Savivaldybių ir valstybės įstaigos bei įmonės turėtų labiau informuoti apie jų teikiamas paslaugas, galinčias palengvinti neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus.

Su tuo, kad Mūsų namų ūkis naudojami inovatyviomis technologinėmis priemonėmis, kurios palengvina neapmokamų namų ūkio darbų atlikimą labiau sutinka asmenys, kurių šeimos pajamos yra daugiau nei 2000 eurų per mėn.

(2) POŽIŪRIS Į ŠEIMOS IR DARBO PAREIGŲ VIENODESNIO PASIDALINIMO TARP MOTERŲ IR VYRŲ SKATINIMĄ

(2) Požiūris į šeimos ir darbo pareigų vienodesnio pasidalinimo tarp moterų ir vyrų skatinimą

TEIGINIAI	VERTINIMAI
1) Turi būti skatinamos viešos diskusijos apie lyčių lygybę bei socialinę nelygybę	3,62
2) Kiekviena / kiekvienas iš mūsų turime būti jautresni ir atidesni, pastebėdami ir laiku spresdami lyčių nelygybės problemas	3,72
3) Valstybė ir savivaldybės turi palaikyti Lietuvos nevyriausybinių organizacijų iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti lyčių lygybę	3,65
4) Visos organizacijos, įmonės ir įstaigos Lietuvoje turi aktyviai įgyvendinti lyčių lygybės užtikrinimo veiklas	3,68
5) Visų lygių švietimo įstaigose į ugdymo programas turi būti integruota lyčių lygybės tematika	3,62
6) Žiniasklaida turi aktyviai naikinti visuomenėje įsišaknijusius stereotipus apie moterų ir vyrų vaidmenis bei jų tradiciškai atliekamus darbus buityje	3,68

(2) Požiūris į šeimos ir darbo pareigų vienodesnio pasidalinimo tarp moterų ir vyrų skatinimą

Žvelgiant iš lyties perspektyvos, moteryslabiau nei vyrai linkusios sutikti su visais 6 teiginiais, kurias įvardinami veiksmai, skirti skatinti šeimos ir darbo pareigų vienodesnį pasidalinimą tarp moterų ir vyrų.

Lyginant požiūrius į veiksmus, skirtus skatinti šeimos ir darbo pareigų vienodesnį pasidalinimą tarp moterų ir vyrų **skirtingose amžiaus grupėse**, išvelgiama tendencija, kad **kuo vyresni asmenys**, tuo mažiau linkę palaikyti tokius veiksmus.

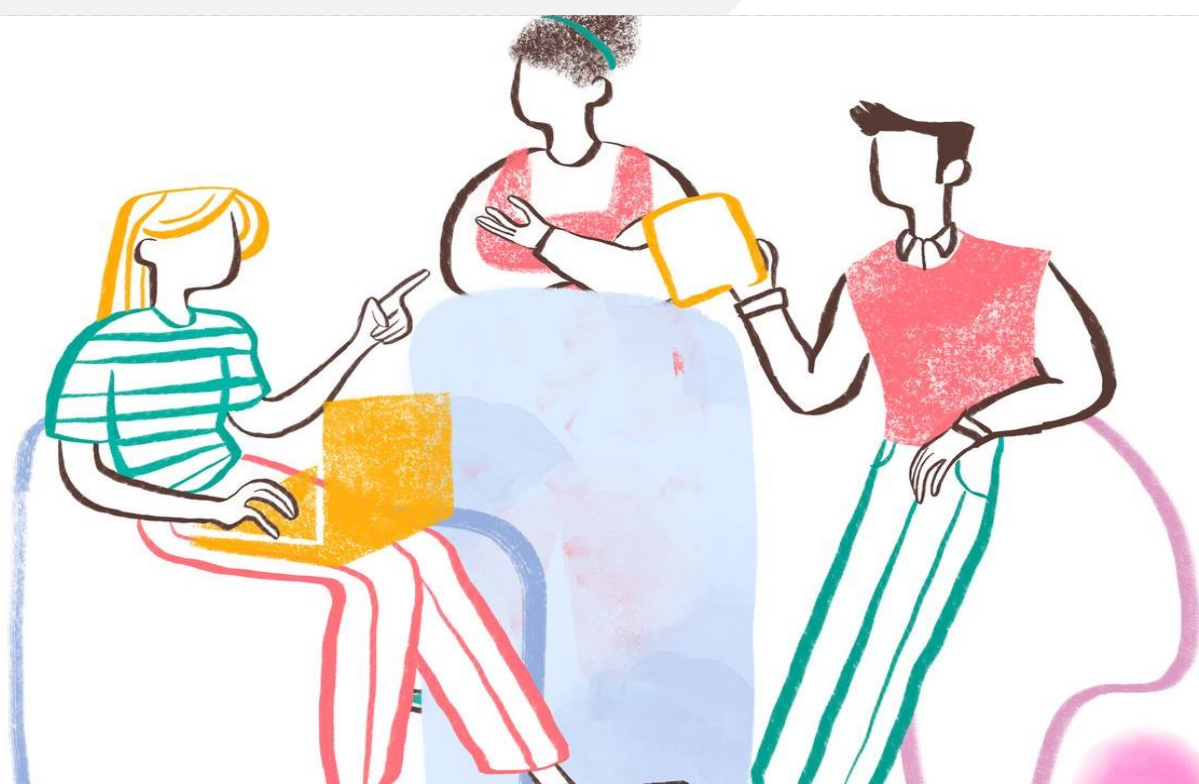

Nevedę / netekę asmenys, stipriau nei kitokios šeiminės padėties asmenys palaiko siūlomas vienodesnį šeimos ir darbo pareigų pasidalinimą tarp moterų ir vyrų skatinančias priemones.

(2) Požiūris į šeimos ir darbo pareigų vienodesnio pasidalinimo tarp moterų ir vyrų skatinimą

Turintys **nebaigtą vidurinį išsilavinimą** linkę pritarti vienodesnį šeimos ir darbo pareigų pasidalinimą tarp moterų ir vyrų skatinančioms priemonėms mažiau nei bet kokį aukštesnį išsilavinimą turintys asmenys.

Besimokantys asmenys linkę stipriau pritarti visoms vienodesnį šeimos ir darbo pareigų pasidalinimą tarp moterų ir vyrų skatinančioms priemonėms. **Namų šeimininkės/-ai ir bedarbės/-iai** pastarosioms priemonėms yra linkę pritarti mažiausiai.

Kuo aukštesnės šeimos pajamos vienam asmeniui per mėn., tuo stipriau yra pritariama visoms siūlomoms priemonėms.

(3) POŽIŪRIS Į LYČIŲ LYGYBĘ

(3) POŽIŪRIS Į LYČIŲ LYGYBĘ

TEIGINIAI	VERTINIMAI
1) Kuo labiau Lietuvoje bus užtikrinama lyčių lygybė, tuo vienesnis bus veiklos pasidalinimas tarp moterų ir vyrų, atliekant neapmokamus namų ūkio priežiūros darbus	3,6
2) Kuo labiau Lietuvoje bus užtikrinama lyčių lygybė, tuo bus aukštesnis gyventojų sveikatos, laimės ir pasitenkinimo gyvenimu lygis	3,6
3) Lyčių lygybės užtikrinimas yra svarbus pilietinės visuomenės augimui, demokratijai bei socialinei gerovei	3,7
4) Ir moterys, ir vyrai iš prigimties yra rūpestingi, todėl gali vienodai gerai atlikti neapmokamus namų priežiūros darbus	3,8
5) Tolygus darbo ir šeimos pareigų derinimas užtikrina aukštą tiek moterų, tiek vyrų pasitenkinimo gyvenimu lygį	3,9
6) Moterys yra diskriminuojamos, nes visi tikisi, kad jos ir darbe dirbs kokybiškai, ir namuose tvarkysis tobulai	3,5

(3) POŽIŪRIS Į LYČIŲ LYGYBĘ

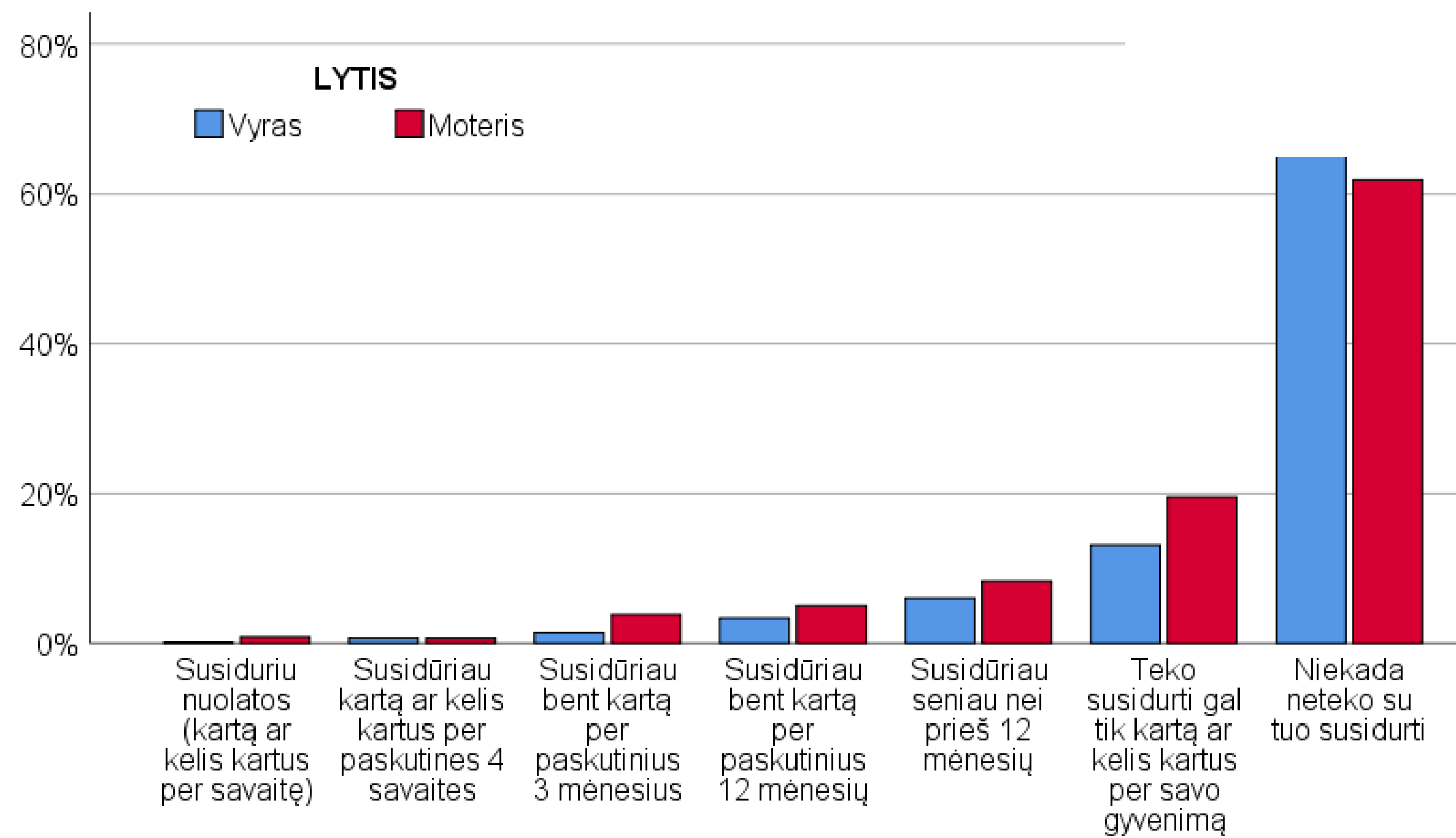

(4) SUSIDŪRIMO SU SEKSIZMU DAŽNUMAS DERINANT ŠEIMOS IR DARBO PAREIGAS

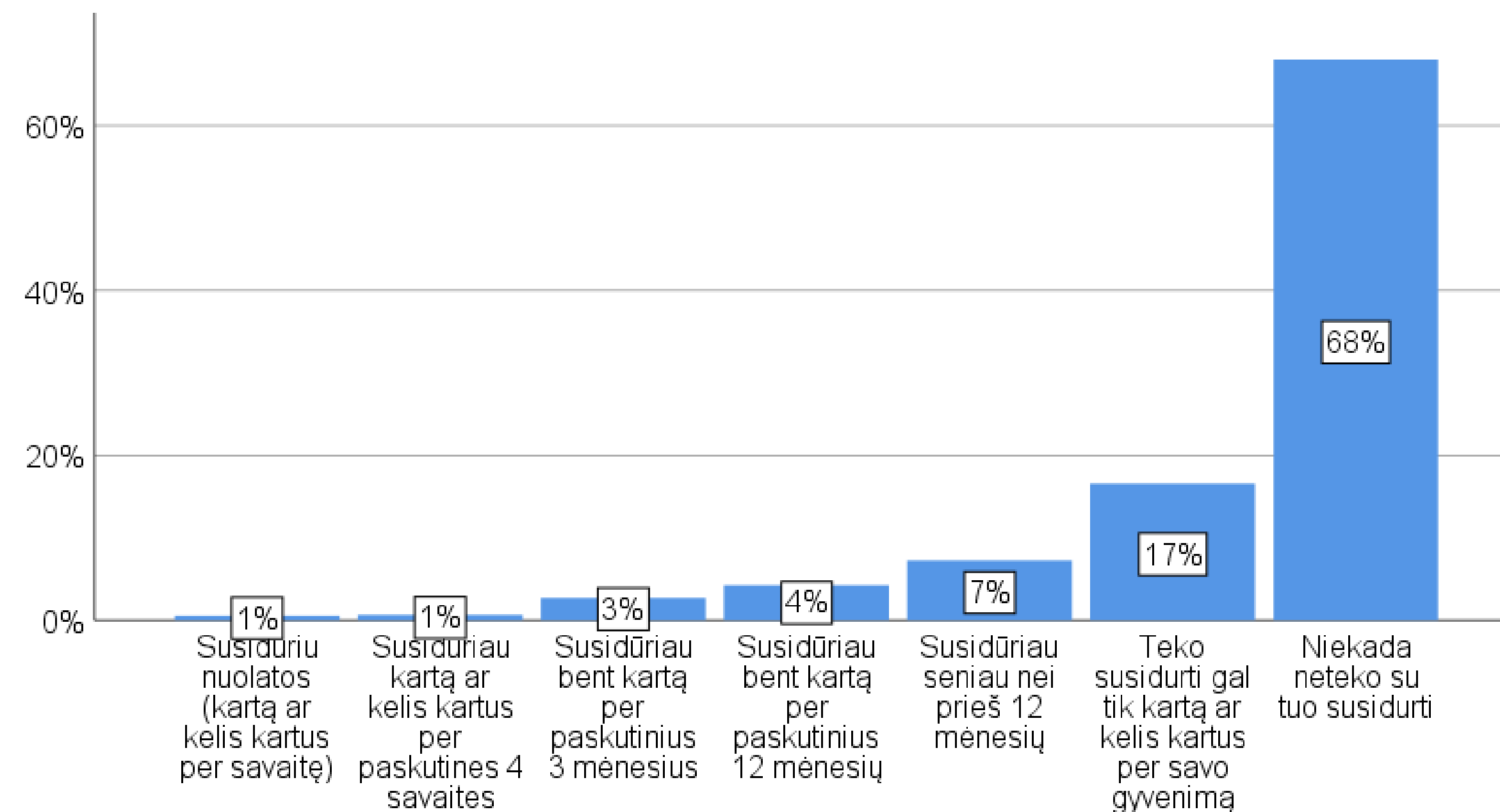
Seksizmas - priešiškas ir išankstinis nusistatymas prieš moteris ar vyrus, jų gebėjimų nuvertinimas ir lyčių lygiateisiškumo bei lygiavertiškumo neigimas.

(4) SUSIDŪRIMO SU SEKSIZMU DAŽNUMAS

Svorio koeficientas (18+)

Svorio koeficientas (18+)

(4) SUSIDŪRIMO SU SEKSIZMU DAŽNUMAS

Santykinai didesnė moterų nei vyrų dalis su seksizmu susiduria nuolatos ar buvo susidūrę bent kartą per paskutinius 3-12 mėn., ar bent kartą per visą gyvenimą

Jaunesni asmenys turi daugiau žinių apie seksizmą nei vyresni ir, atitinkamai, geriau geba jį atpažinti realiose gyvenimo situacijose.

Gebėjimas atpažinti seksizmo atvejus tiesiogiai siejasi su išsilavinimu, profesiniu užsiėmimu ir pan.

Atsakymai “nežinau”, “nenoriu atsakyti” leidžia daryti prielaidą, kad egzistuoja seksizmo atpažinimo problema

APIBENDRINANT

- ✓ Gyventojai linkę labiau pritarti lyčių lygybės skatinimui, atsiranda daugiau palaikymo;
- ✓ Labiau suprantamos ND pasekmės, išdavos ir rezultatai gyvenimo kokybei;
- ✓ Tam tikrose srityse vis dar išlieka problemos, tuo tarpus atskiros visuomenės grupės vis dar stokoja švietimo plečiant žinojimą ir supratimą.

KAS TOLIAU?

KONFERENCIJA

Nemokamas priežiūros darbas: Kieno pareiga?

2025 m. Lapkričio 21 d., Vilnius

Visuomenės nuostatos apie moterų neapmokamą darbą namuose

Pranešimą parengė:

Dr. Reda Adomaitienė, VU

Prof. Dr. Aurelija Novelskaitė, VU

Dr. Virginija Šidlauskienė, LMLO

Daugiau apie projektą

